

12.5.2026 (E)

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

4	5	1	0	1
---	---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	3
---	---	---	---

B.Ed. 4th Semester

(2056)

GENDER, SCHOOL AND SOCIETY (In all Mediums)

Paper-F-4.1 (Same For USOL Candidates of 4th Sem.)

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 40

Note :- Attempt **five** questions in all, selecting **one** question from each Unit. Unit-V is compulsory and each question carries **8** marks.

UNIT-I

1. What do you mean by gender bias and gender equality? How can schools reduce gender bias? 2+2+4
2. Explain the concept of masculinity and feminism, and write their effects on society. 4+4

UNIT-II

3. Explain the curriculum choice and hidden curriculum role to remove the gender bias in schools. 8
4. How do the issues of access, retention, and the exclusion effect affect the schooling of girl child? 8

UNIT-III

5. How do formal and informal organizations control the negative impact of gender identities? 4+4

6. Explain the social issues of female foeticide and infanticide in related with today's school education. 4+4

UNIT-IV

7. What do you mean by equity and equality in India in relation to caste, class, and religion? 8
8. What are the policy initiatives by the government for gender equality in India? 8

UNIT-V

9. Write short notes on the following:
- Gender stereotypes. 2
 - Role of peer group in gender bias. 2
 - Socialization practices in family. 2
 - What do you mean by gender equality? 2

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दें, प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न चुनें। यूनिट-V अनिवार्य है और प्रत्येक प्रश्न 8 अंकों का है।

यूनिट-I

1. लिंग पूर्वाग्रह और लिंग समानता से आपका क्या तात्पर्य है? विद्यालय लिंग पूर्वाग्रह को कैसे कम कर सकते हैं? 2+2+4
2. पुरुषत्व और नारीवाद की अवधारणा को स्पष्ट करें और समाज पर उनके प्रभावों को लिखें। 4+4

यूनिट-II

3. विद्यालयों में लिंग पूर्वाग्रह को दूर करने में पाठ्यक्रम चयन और अप्रत्यक्ष पाठ्यक्रम की भूमिका को स्पष्ट करें। 8
4. शिक्षा तक पहुंच, शिक्षा में बने रहना और शिक्षा से वंचित रहने का प्रभाव बालिकाओं की स्कूली शिक्षा को कैसे प्रभावित करता है? 8

यूनिट-III

5. औपचारिक और अनौपचारिक संगठन लैंगिक पहचान के नकारात्मक प्रभाव को कैसे नियंत्रित करते हैं? 4+4
6. आज की स्कूली शिक्षा के संदर्भ में कन्या भ्रूण हत्या और शिशु हत्या जैसे सामाजिक मुद्दों की व्याख्या कीजिए। 4+4

यूनिट-IV

7. जाति, वर्ग और धर्म के संदर्भ में भारत में निष्पक्षता और समानता से आपका क्या तात्पर्य है? 8
8. भारत में लैंगिक समानता के लिए सरकार द्वारा कौन सी नीतिगत पहलें की गई हैं? 8

यूनिट-V

9. निम्नलिखित पर एक संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए:
- लिंग रूढ़िवादिता। 2
 - लैंगिक पूर्वाग्रह में सहकर्मी समूह की भूमिका। 2
 - परिवार में समाजीकरण की प्रथाएं। 2
 - लैंगिक समानता से आपका क्या तात्पर्य है? 2

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 8 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਕੂਲ ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ? 2+2+4
2. ਪੁਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਨਾਰੀਵਾਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ। 4+4

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 8

4. ਸਿੱਖਿਆ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ, ਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਕੁਤੀਆ ਦੀ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? 8

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਿੰਗਕ ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ? 4+4
6. ਅੱਜ ਦੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਦਾ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਬਾਲ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4+4

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਤ, ਵਰਗ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 8
8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗਕ ਸਮਾਨਤਾ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨੀਤੀਗਤ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਹਨ ? 8

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਛੋਟਾ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (a) ਲਿੰਗ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ। 2
 - (b) ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ। 2
 - (c) ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ। 2
 - (d) ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 2